

Центральна мібібліотека
ім. М.Горького
Інформаційно-бібліографічний відділ

Поетеса зламу століть: творчість Лесі Українки (до 140-річчя з дня народження)

Рекомендаційно-бібліографічний покажчик

Краматорськ, 2011

Укладачі:

**Горлова О.М.
Побєдаш Г.А.**

Комп'ютерний набір:

Горлова О.М.

Відповідальний за випуск:

Труш Н.В.

«Ні, я хочу крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Жити хочу! Геть думи сумні!»

Леся Українка... Це ніжне і дзвінке ім'я належить до найвеличніших імен нашого народу. Псевдонім Лариси Петрівни Косач твердо і назавжди зафіксований у пам'яті кожного українця, і не тільки українця. Леся належить усім, хоч осягнення її вимагає певної інтелектуальної підготовки - як у жодного з її попередників в українській літературі, її творчість зіткана з різних ремінісценцій і мотивів світової культури. Місто її духу стоїть на перехресті різних епох.

Гордий дзвін її імені в серцях мільйонів людей породжує не тільки спогад про "Лісову пісню" або "Досвітні огні", але і палку любов до великої поетеси і гордість за свій народ, що спородив її.

В історії українського народу немає іншого імені, окрім, звичайно, Тараса Шевченка, яке б з такою безсумнівною силою прометеївської гідності, з такою майже нелюдською болісною чистотою сконцентрувало в собі всенародну думу про гордливу зневагу до всіляких кайданів і бойовий заклик до честі й непримиренності.

Була вона поетом шаленої любові – її незнищенний вогонь, здається, залишає примарну шкаралупу слів, палає над їх витонченою гармонією.

Варто зробити лише один крок назустріч чітко дисциплінованій, але і безжалісно буйній течії в усій строгості її поетичного мислення, як вона вже втягує тебе у свій вир із силою непереборною! Відвертість її душі, владна щирість її таланту захоплює, зачаровує - бо ж кожен великий поет ще і ще раз відкриває світ, своїми нестертими словами запрошує нас у свою

нововідкритість. Леся відкрила світ для нас своїм очисним вогнем:

*Промінням ясним, хвилями буйними,
прудкими іскрами, летючими зірками,
палкими блискавицями, мечами
хотіла б я вас виховать, слова!
Щоб ви луну гірську будили, а не стогін
щоб краяли, та не труїли серце,
щоб піснею були, а не квилінням.
Вражайте, ріжте, навіть убивайте,
не будьте тільки дощиком осіннім,
палайте чи паліть, та не в'яліть!*

Леся Українка, наділена потужними і стійкими громадянськими почуттями, високим благородним обов'язком, вірно й повноцінно служила людям, віддаючи свої сили, знання, енергію, талант боротьбі за їхнє щастя, за наближення і торжество на землі справедливості, добра, гуманістичних ідеалів. Обравши зброєю слово, зокрема художнє, будучи цілеспрямованою натурою у житті й творчості, поетеса стала титаном духу, істинною дочкою Прометея, що лишалася до останніх днів свого життя незломленою і нескореною у виборюванні ліпшої долі для людей і рідної батьківщини, України. Велике серце мала Леся Українка. Впродовж усього свого свідомого життя воно пломеніло, промінилося, горіло. Раз по раз велика поетеса признавалася в цьому перед своїми читачами:

*Всі наші сльози тугою палкою
Спадуть на серці, серце запалає...*

*Хай серце плаче, б'ється, рветься з туги,
Хай не дає спокою, хай палає!
("Сльози — перли")*

Особливою, іскрометною, постійною любов'ю серце Лесі Українки горіло до рідної України, її поневоленого народу. Ще з дитинства вона ввібрала стогони довколишніх людей у свою душу.

*О, люде мій бідний, моя ти родино,
Брати мої вбогі, закуті в кайдани!
Палають страшні, незагойні рани
На лоні у тебе, моя Україно!
Кормигу тяжку хто розбить нам pomoже?
Ой Боже!*

("Сльози-перли")

Поетеса любила Україну, жила Україною, боролася за Україну, творила, виливала своє слово для України. Навіть у творах, присвячених іншим темам, вона думала про долю України.

Зрозуміло, радянські дослідники при розгляді життя і творчості Лесі Українки зосереджували власну увагу на ролі й місці її, за невеликим винятком, у боротьбі за визволення рідного народу від соціального гноблення. Водночас, мова про питання участі поетеси у виборюванні України свого національного визволення велася "через кому". Та й по-іншому не могло бути. Адже батьки радянської ідеології, підперті "передовою" і "глибокою" марксистсько-ленінською методологією, виробили "чіткі" ідейні позиції і свято оберігали їх, втискуючи життя і творчість митців у відповідне "епосі" прокрустове ложе. Тож вони повинні були служити самовіддано цій ідеології. Якщо ж окремі з них або їхні твори, бува, пролазили "під килимком" у "свята святих", то таке негативне явище піддавалося принциповій екзекуції. Крізь густе решето, під прискіпливим оком державних служб, просіювалася навіть літературна спадщина українських класиків або підредаговувалася. Не дивно, що ореол

Лесі Українки, як несхитного й істинного борця за соціальні права людини, як полум'яного співця "досвітніх вогнів", ще яскравіше засіяв у радянській епосі, відсунувши ліктями дещо в закуток національні ідеї. Тому деякі "предводителі" методу соціалістичного реалізму силкувалися навіть зробити з Лесі Українки "цілком послідовну марксистську і пролетарську письменницю". Зрозуміло, що в тодішні часи драма поетеси "Бояриня" могла вважатися слабкою в ідейному відношенні, як позначена "нальотом" націонал-лібералізму Михайла Драгоманова. Проте Леся Українка, як засвідчує її життя і творчість, самовіддано боролася і за незалежність України, за визволення рідної Вітчизни, розшматованої межі чотирма хижакками — Росією, Австро-Угорщиною, Польщею, Румунією. До неї, України, зверталися перші слова поетеси — слова вірша "Надія".

НАДІЯ

*Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна:
Надія вернутись ще раз на Вкраїну,
Поглянути ще раз на рідну країну,
Поглянути ще раз на синій Дніпро,
Там жити чи вмерти, мені все одно;
Поглянути ще раз на степ, могилки,
Востаннє згадати палкії гадки...
Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна.*

Всю творчість Леся Українка присвятила рідній батьківщині, віддаючи в руки мужніх, справедливих і чесних людей свою зброю, своє невмируще слово, щоб воно ставало в них "кращим мечем на катів".

Вона завше схилялася перед пам'яттю Тараса Шевченка, який гнівним і чистим словом кликав український народ виборювати своє національне й соціальне визволення. Такою високою

оцінкою життя і творчості Кобзаря пронизані вірші Лесі Українки "На роковини Шевченка", "На роковини". Як і її вчитель, поетеса поставила своє слово теж коло "малих отих рабів німих" — пригноблених не лише соціально.

Тарас Шевченко, його світлий образ, багато важив у житті Лесі Українки. До слова великого поета вона прислухалася, його беззаперечному авторитетові повіряла свої помисли. Це видно навіть із такої репліки в одному з її листів: "Ну, а в печаті — мовчання. Та що ж, поділимо цей фатум з Шевченком, в його компанії і се не сором".

Вірність поетеси рідній вітчизні, любов до неї виявилися і в доборі для себе літературного імені — Українка, яким уперше підписала вірш "Конвалія", що був опублікований у листопаді 1884 року в галицькому журналі "Зоря".

Видання творів Лесі Українки

84.4Укр1

У45

Українка Л.

Драматичні твори [Текст] / Українка Л. - К. : Наукова думка, 2001. - 382с. - (Бібліотека школяра).

84.Укр1

У45

Українка Л.

Бояриня: Драм.поема; Лісова пісня: Драма-феєрія.-К.: Укр. Письменник, 2000.-176с.

84.4Укр1

У45

Українка Леся

Усі твори в одному томі.-К.: Ірпінь, 2008.- 1376 с.

84.4Укр1

У45

Українка Леся

Нехай мої струни лунають ... : вибрані поезії. - Луцьк : ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009.- 224с.

84.4Укр1

У45

Українська інтимна лірика : Так народилась пісня у серці /

Укладач О.А.Росінська.- Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2007.- С. 178 - 187.

84.4 Укр1

У45

Українка Леся

Орґія : Драматичні поеми.-К.: «Основи», 2001. - 772с.

84.4Укр1

У45

Українка Леся

Твори,- К.: Дніпро, 2000.- 632с.

84.4Укр1

У45

Українка Леся

Поезія. Драматичні твори.-К.: Наук. Думка, 2001.- 384с.

84.4Укр1

У45

Українка Леся

Горить моє серце : Вірші та поеми.-К.: ВАТ «Київська правда», 2004.- 464с.

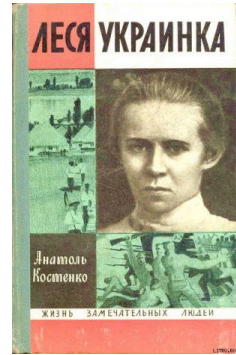
Література про життя і творчість поетеси

83.3Укр1

A23

Агєєва В.

Леся Українка: Програмні тексти, ілюстрації, пояснення, завдання, тести. 10 кл.- К.: Всеувиго, 2001.-70с.- (Усе для школи).

83.3Укр1

A23

Агєєва В.П.

Поетеса зламу століть. Творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації.-К.:Либідь, 20001.- 264с.

Горик, Н.

Під духовним покровом Лесі Українки [Текст] / Н. Горик // Літературна Україна. - 2011. - N 8. - С. 1,10 : фото
Кл.слова (ненормированные): Леся Українка, українська поетеса, юбилей, 140 лет со дня рождения.

83.3Укр721

Д85

Духовні криниці.Українська література (перша третина хх століття).Хрестоматія для 10 класу.-К.: Освіта, 1997.- С.62-157.

83.3Укр1

З-12

Забужко О.

Notre Dame de "Ukraine : Українка в конфлікті міфології.-2-е вид., виправл.- К.: Факт, 2007.- 640с.

83.3Укр1

З-41

Зборовська Н.

Моя Леся Українка [Текст] : Есей / Зборовська Н. - Тернопіль : Джура, 2002. - 228с.

83.3Укр1 я73

I-90

Історія української літератури XIX століття. У 2 кн. Кн.2/ За ред.. М.Г.Жулинського.-К.: Либідь, 2006.- С.497-500. (см. Імен.показчик).

Карп, Г. Я.

Без надії сподіваюсь // Позакласний час. - 2008. - **№ 1**. - С. 47- 51.

Кл слова (ненормированные): Леся Українка. Сценарий.

Кірюхіна, М.

Той кизил ще квітне й плодоносить [Текст] : Леся Українка і Київ : забутні сторінки / М. Кірюхіна // Урядовий кур'єр. - 2009. - **№ 141**. - С. 9 : портр.

Ковалів І.

«Я в серці маю те, що не вмирає!»: Сонячна Ялта кілька днів слухала поезію Л. Українки // Урядовий кур'єр. - 2010.- № 195. – С.18

Колеснікова, Н.

Життя і творчість Лесі Українки // Початкова школа . - 2008. - **№ 2**. - С. 48 - 49.

83.3Укр1

К72

Костенко А.

Леся Українка.-К.: А.С.К., 2006.- 512с. (Життя видатних людей).

Київ Лесі Українки [Текст] // Літературна Україна . - 2011. - **№ 7**. - С. 4 : фото.

Кирилюк, Г.

Леся Українка і читач : до 140-річчя від дня народження мисткині // Літературна Україна. - 2011. - **№ 8**. - С. 12.

Мірошниченко, Л.

Загадковий автограф Лесі // Слово і час. - 2005. - №8. - С. 25 - 29.

83.3Ук1

Н30

Нартова Л.В.

Леся Українка. Лісова пісня; Боряриня; Біографія письменниці. Стисл.переказ творів. Аналіз текст. Посібник 10 кл.-Харків:Ранок, 2000.-60с.(Літерат.крамниця).

83.3Укр1

О-38

Огнєва О.Д.

Східні стежки Лесі Українки. 2-ге вид., переробл. й доповн.-Луцьк : Волинська обл.. друкарня, 2008 .- 240с.

Перегінчук, М.

Про забуту працю Лесі Українки [Текст] / М. Перегінчук // Культура і життя . - 2009. - № 20. - С. 6 : портр.

Плітка, В.

Образ Килини з погляду екзистенціальних проблем життя ("Лісова пісня" Лесі Українки // Слово і час. - 2005. - №8. - С. 20-25.

Погуляйло С.

Нерозквітла «блакитна троянда»//Жінка. - 2011. -№2. - С.14-15.

83.3Укр

П68

Правдива іскра Прометей: Літ.-крит. ст. про Лесю Українку : Книга для вчителя /Упорядник О.Ф. Ставицький. – К.: Рад.шк., 1989. - 223с.

Прокопечко, Л. Я.

Вечір, присвячений Міжнародному дню рідної мови та

річниці з Дня народження Лесі Українки // Все для вчителя .: - 2005. - **№1-2**. - С. 69-70.

Проценко В.

Кримська пісня поетеси// Літературна Україна. - 2011. - №10 С.12

Розвозчик, М.

Мавка -новий тип особистості у драмі-феєрії Лесі Українки "Лісова пісня» // Українська література в загальноосвітній школі . - 2008. - **№ 11**. - С. 33-35.

83.3Ук1

С25

Святовець В.Ф.

Епістолярна спадщина Лесі Українки :Листи в контексті художньої творчості.-К.Вища школа, 1981.- 181с.

Турган, О.

Міфопоетична семантика зооморфних образів у художній системі Лесі Українки // Слово і час. - 2005. - **№8**. - С. 9-15.

83.3Укр1

У45

Леся Українка і сучасність (до 130-річчя від дня народження).Збірник наукових праць.-Луцьк: Вид-во „Волинська обласна друкарня”, 2003. - 443с.

83.3Укр1я72

У45

Українська література: навч. посібник для 10 кл. - Донецьк : Кредо, 2007. - 384с.

83.3Укр

У45

Українське слово: Хрестоматія української літератури та літ. критики ХХ століття. В 4-х кн..Кн.1.-К.:Вид-тво „АКОНІТ”, 2001. - С.117-190.

83-3Укр1

У45

Українські письменники : біо-бібліографічний словник : У 5-ти. Т.3.Дожовтневий період.-К.: Худож.літ., 1963 .- С.251-293.

83.3Укр1я6

У45

Леся Українка : Сюжети з життя в ілюстраціях і документах: Фотокнига. -К.: ТОВ „Спалах”, 2001. - 167с.

Шпак В.

Звідки родом "Лісова пісня" [Текст] : 140 років від дня народження Лесі Українки / В. Шпак // Урядовий кур'єр . - 2011. - **№ 36.** - С. 5-11.

